

Prøve i Dansk 3

November-december 2006

Skriftlig del

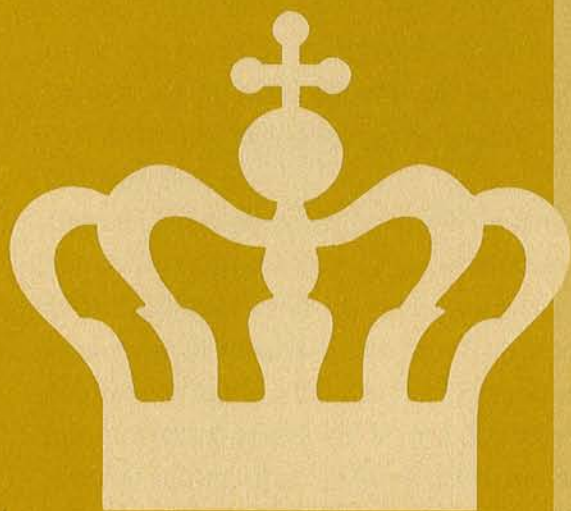
Teksthæfte

Læseforståelse 2

Delprøve 2: Bolig og miljø

Der er et teksthæfte og et opgavehæfte.
Læs først instruktionen i opgavehæftet.

- Hjælpemidler: Alle ordbøger
- Tid: 75 minutter

Livsstil som våben

Af Louise Scheibel

For seks år siden flyttede Hanne Christensen og Karsten Thomsen fra bofællesskabet på stenbroen til den økologiske landsby i Hjortshøj ved Århus. Vi tog på besøg hos familien til en snak om at være politisk forbruger.

Gåk, gååk, gååååk. Hønsene skutter sig og tripper rundt i pløret de få steder, hvor sneen er smeltet, mens den mægtige sorte hane står på træstigen ved hønsehuset og skuer ud over alle sine æglæggende undersætter og den økologiske landsby med 200 indbyggere.

Hanne Christensen, 43, bor i andelssamfundet i Hjortshøj uden for Århus, og i sine lange, grønne gummistøvler henter hun nylagte æg til rugbrøds-madderne til frokost, inden hun fortsætter ud på landsbyens mark. Med den blå børneskovl graver hun porrer op af den kolde jord. En lang række grønkål står og titter frem fra det hvide landskab, og en enkelt af kålene kommer også med hjem i køkkenet. Den kan sammen med porrerne komme i risottoen, familien skal have til aftensmad.

Tilbage i det brændeovnsopvarmede hus stiller hun mad frem til frokost og fremhæver den lækre økologiske mayonnaise og det hjemmebagte økologiske brød.

“Jeg tror på, at indkøbsvognen er din kampvogn. Hvis jeg køber Thise-produkter, sender jeg signaler om, at jeg ikke vil have Arla-produkter. Ligesom jeg ikke køber økologiske mangofrugter fra Thailand, fordi de er blevet transporteret hertil med fly, lastbil og lignende, som har forurennet unødigt. Jeg mener, at man skal spise de råvarer, som er der, hvor man bor. Vejen fra råvarer til forbrugerens bord skal være så kort som muligt,” siger Hanne.

Politisk forbruger

Også hendes mand, Karsten Thomsen, 45, er overbevist om, at forbrugeren kan gøre en forskel: “Jeg betragter mig selv som politisk forbruger. Jeg ser det på den måde, at mine valg naturligvis kun er dråber i havet, men havet er lavet af dråber,” siger Karsten.

For seks år siden flyttede familien ind i deres nybyggede økologiske hus i Hjortshøj. Parret har to børn, Ronja på syv år og Rasmus på fire år. Familiens levevis i det spartansk indrettede røde træhus med brændeovn kan virke fjern fra mange familiers hverdag. Men frelst er familien langt fra. Rasmus har en forkærlighed for batterier, og rundt omkring i huset er der gule IKEA-batterier, som han ynder at sætte i brandalarmen eller plastikbåndoptageren, der spiller Løvernes Konge. Der står mange videofilm på hylderne, og der bliver set fjernsyn, især børnene elsker at se tegnefilm, Ringenes Herre eller Jurassic Park. Og mens Hanne bruger nogle eftermiddagstimer på at ordne lysbilleder til et foredrag, arbejder Karsten ved sin bærbare Mac-computer ved spisebordet.

“Vi gør det, så godt vi kan, ved at leve, som vi gør, og jeg får da heller ikke dårlig samvittighed over at spise tigerrejer fra Thailand, hvor tigerrejefarmene ødelægger mangroveskovene, eller drikke fransk rødvin,” siger Hanne, mens hun kigger til den økologiske høne, der står og simrer i gryden

Foto: Polfoto.

sammen med porrerne, grønkålen, en juleøl og krydderier.

Konkret afvejning

Hos familien i Hjortshøj er det hele tiden en konkret afvejning, om der bliver gået på kompromis med den grønne levevej eller ej. Hanne spiser laks, fordi hun rigtig godt kan lide det, og også selv om hun ved, at laksene langs den norske kyst vist nok får for meget antibiotika. Og selv om familien ikke har en opvaskemaskine, er det en forbrugsgenstand, som de taler om at anskaffe sig i den nærmeste fremtid. Men det skal vel at mærke være én, der har et meget lavt forbrug af el og vand.

“Økologi er blevet fejlstemplet som noget gammeldags romantik, men sådan ser jeg ikke på det. Det

handler for mig slet ikke om, at vi skal lave et forindustrielt landbrugssamfund og et dogmelandbrug. Slet ikke. Vi prøver bare at gøre det lidt bedre. Som for eksempel at købe en bil, der kan køre 30 km på literen, at lade være med at købe afblegede kaffefiltre og at opsamle regnvandet fra vores hustage til at vaske tøj med,” fortæller Karsten, mens han grinende udpeger to af familiens dødssynder: Brødristeren og fjernsynet, der begge bruger meget strøm.

Spaghetti, ketchup og slik

Ud over at familien bevidst vælger at have visse forbrugsgenstande, som ikke gavner miljøet, har den grønne livsstil også en helt naturlig grænse:

Fotos: Polfoto.

“Vi kan ikke være de bevidste forbrugere i den udstrækning, vi gerne ville, fordi vi ikke har råd til det. Økologisk tøj er for dyrt, så i stedet går vi meget i genbrugstøj, og det går vi i, til det falder fra hinanden,” fortæller Hanne.

Må Ronja så godt farve sit hår rødt om nogle år eller male tåneglene sorte? Svaret er ja. “Vi passer meget på med ikke at indoktrinere børnene, for så tror jeg bare, at de reagerer ved at gå den stik modsatte vej. Vores børn er kræsne ligesom mange andre børn, så de får også spaghetti, ketchup, slik og en sodavand en gang imellem,” siger Hanne. Ronja og Rasmus er kommet hjem fra skolefritidsordning og børnehave, og der er fri tummel, indtil aftensmaden kommer på bordet. Børnene ser fjernsyn, forældrene taler sammen ved spisebordet.

Mørket sænker sig over andelssamfundet, stearinlys bliver tændt, mere brænde hentes til brændeovnen, alt imens den sorte hane stadig våger over landsbyen.

Jyllands-Posten, 10. marts 2005.

På vej mod bæredygtige byer

Af Hans Pedersen

Den bæredygtige by er mere miljøvenlig end småbyer på landet. Det kræver nemlig færre ressourcer at bo mange tæt på hinanden.

Lad os kalde ham Larsen. Tormod Larsen. Tormod bor på Østerbro i København, men vil frygtelig gerne flytte på landet sammen med sin kone og deres to børn. Økonomien er i orden, men Tormod er samtidig meget ressourcebevidst. Der har han et problem.

Ligegyldigt hvordan familien Larsen vender og drejer det, så vil de bruge langt flere ressourcer, hvis de flytter på landet. Det gælder først og fremmest bilen. Mens familien på Østerbro kan nøjes med at bruge bilen i weekenden og til storindkøb, er den en daglig nødvendighed på landet. Postbuddet skal også bruge mere energi på at bringe post til familien. Kloakledningen, el-ledningerne og telefonledningerne er længere end dem, man deler med de andre beboere i byen. Varmebehovet er markant større i et hus på landet end i en lejlighed på Østerbro. Og så videre. Der er alt i alt et større ressourceforbrug ved at bo på landet end i byen. Så Tormod Larsen bliver boende på Østerbro.

Regnestykket er blevet udført flere steder i verden, bl.a. i Californien, hvor familier, der bor i en landbebyggelse i Davis i Sacramento-dalen, er blevet sammenlignet med familier, der bor i storbyen San Francisco. I Holland er der foretaget en lignende beregning i bebyggelsen Die Kleine Erde. Og regnestykket passer i øvrigt med almindelig snusfornuft.

Ørestaden og to gange L

“Hvis man bygger en by, hvor bilen er en nødvendighed, så kan det hele være lige meget; så bliver der ikke tale om bæredygtighed,” siger Jan Christensen, der er stadsarkitekt i København og mener, at når vi bygger by, er det allermest væsentlige, at byen er tæt bebygget og rimeligt betjent med kollektive trafikmidler.

“Jeg har netop været i Portland (USA), hvor man arbejder med elektrificerede kollektive trafiksystemer. Det er oven i købet gratis at bruge dem. De systemer kan vi indbygge i København,” fortæller Jan Christensen.

I Ørestaden har man helt bevidst lavet for få parkeringspladser for at tvinge folk til at bruge Metroen, der skal være livlinen til og fra storbyen.

En måde at gøre Ørestaden til en bæredygtig bydel – og det er det, der er projektet – er at kombinere erhverv og bolig. Ideelt set kan det foregå ved, at man har boliger mod syd og på taget, mens erhverv ligger mod nord og i stueplan, så man ikke har varmegener. Det tætte bygningskompleks vil nærmest være som to L'er, der omslutter hinanden, eventuelt med et lodret atrium, der sørger for udluftning.

Det optimale vil være, hvis man kan udnytte varmeoverskuddet fra f.eks. computere i erhvervslokalerne

Foto: Lene Skytthe.

Illustration: Dissing+Weitling.

til opvarmning i den bolig, der ligger ved siden af. Imidlertid går udviklingen hastigt i retning af computere, der bruger stadig mindre strøm og dermed afgiver langt mindre varme. Så det giver ikke mening at satse på computeren som opvarmingskilde, men er der et overskud af varme i erhvervslokalerne, skal det selvfølgelig udnyttes. Grundprincippet for designet af husene i den bæredygtige by er enkelhed. Så lidt teknik som muligt. Kan man erstatte ventilatorer og køleanlæg med naturlig ventilation og udnytte den passive solvarme, kan man spare både penge og energi.

Skov og storby

Hvad Ørestaden er for København, tegner Lisbjerg til at blive for Århus. Ad åre kommer der til at bo 15-20.000 mennesker i Lisbjerg. "Livlinen" til Århus, som ligger seks km syd for Lisbjerg, skal være kollektiv trafik. Det skal ikke være en nødvendighed at have bil, hvis man bor i Lisbjerg, hvor der er både skov og storby inden for rækkevidde. Nu kan udtrykket "livlinen" misforstås, som om livet først leves, når man er nået med sporvogn eller letbane ind til storbyen. Det er ingenlunde meningen med projektet i Lisbjerg, hvor man netop planlægger efter, at det er her, livet skal leves. Det sker bl.a. ved, at byens fælles institutioner

udnyttes effektivt, f.eks. ved at skolegården er en del af byens plads eller park, klasselokalerne efter behov kan ombygges til lejligheder, eller biblioteket er et fællesbibliotek, der samtidig er skolens bibliotek. Kort sagt: Dobbeltfunktioner.

Ideen er både at spare energi og penge og at skabe steder, hvor man naturligt vil møde hinanden i det offentlige rum, samtidig med at man godt kan bevare en vis anonymitet, fordi man er mange om det. Når der er aktivitet i bydelen både dag og nat, fordi der både er erhverv, uddannelse og boliger, er der samtidig mindre kriminalitet. Det har været en fadæse af dimensioner at sælge samtlige midtbyens lejemål til butikker og erhverv, sådan som det er sket i en række tyske byer, der derved fremstår fuldstændig mennesketomme i aften- og nat-timerne. Ikke ligefrem et hyggeligt sted at besøge som turist – og ideelt til lyssky gerninger.

Samvirke, juni 2005.